

Internet sahypa üçin düzedip taýýarlan ; Timur Kor

8. GEPLEŞIK.

164-nji gönükmä. okaň we gürrüniň näçe adamyň arasynda bolup geçýändigini aýdyň.

KITAPHANADA.

—Salam, Gözel Durdyýewna!

—Salam, gurgunmysýňyz?

—Gözel Durdyýewna, men kitap almaga geldim.

—Siz ozal kitap alypmydyňyz?

—Hawa, men ozal hem kitap alyp ýörün.

—Siziň familiýaňyz we adyňyz näme?

—Meniň familiýam Caryýew, adym Maksat.

—Size nähili kitap gerek?

—Maňa «Türkmen halk ertekileri» diýen kitap gerek.

—Häzir tapyp bereýin... Ynha, siziň diýýan kitabyňyz. Bu kitaby iki hepdeden artyk bermeýäris. Siz muny 25-nji oktýabrdan giňä goýman getirip bermeli bolarsyňyz.

—Bolýar, Gözel Durdyýewna, sag boluň. Kitaby diýen wagtyňyzdan giňä goýman getirerin.

Birden köp adamyň arasynda bolup geçýän sözleşige gepleşik (dialog) diýilýär. Ýazuwda gepleşige gatnaşýan adamlaryň sözi täze setirden baş harp bilen ýazylyp başlanýar we her adamyň sözünüň öňünden kese çyzyk goýulýar.

Meselem:

—Mergen, sen näçenji klasda okaýarsyň?

—Men dördünji klasda okaýaryn.

—Sizi türkmen dilinden kim okadýar?

—Bizi türkmen dilinden Myrat Garaýewiç okadýar.

165-nji gönükmä. Gepleşigi rollar boýunça okaň we olarda kese çyzygyň goýlan ýerlerine üns beriň.

GEPLEŞIK

Ata — seniň şu aýdýanlaryň dogrumy?

Aşyr — dogry. Men ýalan sözlemeýärim.

Ata — men sen ýalan sözleýänsiň öýdemok, ýöne ýene bir gezek aýdýanlaryňy özüne tassyklatjak boldum.

Aşyr — men öz sözlerimi mydama-da tassyklaryn. Aýdýanlarymyň hemmesi dogry.

Ata — onda küşt ýaryşynda birinji orny Oraz eýeläpdir-dä.

Aşyr — birinji orný Oraz eýeledi.

Ata — şu wagta çenli mekdebimiz boýunça ökde küştçi Amandy ahyry.

—Hawa, Aşyr, şu wagta çenli mekdebimizde ökde küştçi Amandy. indi Oraz öňe çykdy.

166-nji gönükme. Gepleşiği okaň we degişli ýerinde kese çyzyk goýup göçüriň.

GEPLEŞIK

*Aman, biziň Watanymyz nähili atlandyrylýar?

Oraz, biziň mähriban Watanymyz Garaşsyz Baky Bitarap Özbaşdak Türkmenistan döwleti diýlip atlandyrylýar.

*Watanymyz haçan Özbaşdak garaşsyz döwlet boldy?

Eziz Watanymyz Türkmenistan 1991-nji ýylyň 27-nji oktýabrynda Özbaşdak garaşsyz döwlet boldy.

*Watanymyzyň Ilkinji Prezidentligine kim saýlandy?

Özbaşdak döwletimiziň ilkinji Prezidentligine Saparmyrat Ataýewiç Nyýazow saýlandy. *Ýurdumyzyň Garaşsyzlyk baýramy haçan geçirilýär?

Ýurdumyzyň Garaşsyzlyk baýramy her ýylyň 27-nji oktýabrynda geçirilýär.

167-nji gönükme. Özüňizden iki adamyň arasynda bolup geçýän söhbetdeşlik esasynda gepleşik düzüň. Olaryň her biriniň aýdýany baş sözlemeden az bolmasyn.

Eger-de iki adamyň arasynda bolan gepleşik başga biri tarapyndan gürrüň berilse, onda gepleşiğe gatnaşanlaryň sözləri täze setirden başlanyp, öňünden we zyndan kese çyzyk goýulýar.

Meselem: Merdan ýoldaşyndan:

—Agşam kino gitjekmi? — diýip sorady.

Ýoldaşy bolsa:

— Ýok, gitjek däl — diýip jogap berdi.

— Merdan: Näme üçin gitjek däl? — diýdi.

— Ýoldaşy bolsa:

—Agşam öýde işim bar — diýdi.

168-nji gönükme. Aşakdaky teksti okaň we awtoryň hem-de gepleşiğe gatnaşanlaryň sözlerini anyklaň.

Mergen dostundan:

—Orta mekdebi gutaryp, näme iş etmekçi? — diýip sorapdyr. Dosty bolsa:

—Orta mekdebi gutaryp, pedagogik instituta okuwa girjek - diýip aýdypdyr. Mergen:

—Mugallym bolasyň gelýärimi? — diýipdir. Dosty:

—Hawa, mugallym bolasym gelýär —diýipdir. Mergen:

—Haýsy fakultete girmek isleýärsiň?— diýip sorapdyr. Dosty bolsa:

—Matematika fakultetine girmek isleýärim — diýip aýdypdyr. Mergen oňa:

—Hä, matematika mugallymy boljak diýsene — diýip, onuň aýdýanyny oňlapdyr.

* * * *

169-nji gönükme. Gepleşiği ýoldaşyňyz bilen rollar boýunça okaň we degişil ýerinde kese çyzyk goýup göçüriň.

GEPLEŞİK

Salam! Meniň kartoçkamy tapyp berseňizläň!

Siz haýsy doktoryň ýanyna barmakçy? Meniň dişim agyrýar. Men diş doktorynyň ýanyna barjak.

Siziň familiýaňyz we adyňyz näme? Meniň familiýam Sähedow, adym Daýanç. Biraz garaşyň, häzir tapyp bereýin. Ýnha, siziň kartoçkaňyz, alyň. Diş doktory jaýyň ikinji gatynda, 32-nji otagdadyr.

Bolýar, sag boluň!

170-nji gönükme. Gepleşiği okaň we nirede iki nokat, nirede kese çyzyk goýulmalydygyny aýdýň.

GEPLEŞİK

Gözel jorasy Güläleğiň ýanyna barypdyr we ondan Gülälele, düýn näme üçin okuwa barmadyň? diýip sorapdyr. Gülälele hem Men düýn ýaramadym, kelläm agyrdy, şonuň üçin okuwa barmadym diýip aýdypdyr. Onsoň Gözel Gülälele, näme sowuklaýypsyňmy? -diýipdir. Gülälele bolsa Hawa, birazrak sowuklapdyryn, kellämem agyrýar, birneme üsgürýänem. Şondan soň Gözel Gülälele, özüňe seret, burçluja unaş iç. Doktoryň aýdýanlaryny et, gowuja gutul diýip, jorasy bilen hoşlaşyp gaýdypdyr.

Ýokarky teksti rollar boýunça okaň.

171-nji gönükme. iki adamyň arasynda bolup geçen gepleşiği başga bir adama (awtora) gürrüň berdirip, depderiňize ýazyň. Gepleşiğe gatnaşýanlaryň her biriniň aýdan sözlemi başden az bolmasyn. Kese çyzygyň, iki

nokadyň goýulmaly ýerlerini unutman. Nusga hökmünde ýokarky gönükmäniň tekstinden peýdalanyp bilersiňiz.

GAÝTALAMAK ÜÇIN SORAGLAR:

1. Näçe adamyň arasynda bolup geçýän gürründeşlige gepleşik diýilýär?
2. Ýazuwda gepleşige gatnaşýan adamlaryň sözi nähili harp bilen ýazylyp başlanýar?
3. Gepleşikde her adamyň sözünüň öňünden ýazuwda nähili belgi goýulýar?
4. Iki adamyň arasynda bolup geçen gepleşik başga biri tarapyndan gürrüň berilse, ýazuwda olaryň sözleri nähili aýratynlandyrylýar?

Turkmenkultur.com